

Бухгалтерлік есеп нысандары

МА-21;

Орындаған: Әбілова Маржан

Әділбек Жанэль

Тексерген: Данаева Рыскуль

Жоспар:

1. Бухгалтерлік есеп нысандары;
2. Бухгалтерлік есеп нысандарының жіктелуі;
3. Есеп тіркелімдері деген не?;
4. Бухгалтерлік есеп тіркелімдерінің жіктелуі;
5. Құжаттар көрсеткіштерін толтыру барысында кететін қателер;
6. Пайдаланылған әдебиеттер;

Бухгалтерлік есеп нысандары дегеніміз:

- Шаруашылық операцияларын белгілі бір ретпен көрсету және жазуларды тиісті тәсілдер бойынша топтастыру.
- Республикамызда қазіргі кезде мынадай есеп нысандары қолданылады:
мемориалдық-ордерлік; журнал-ордерлік; автоматтандырылған; жеңілдетілген

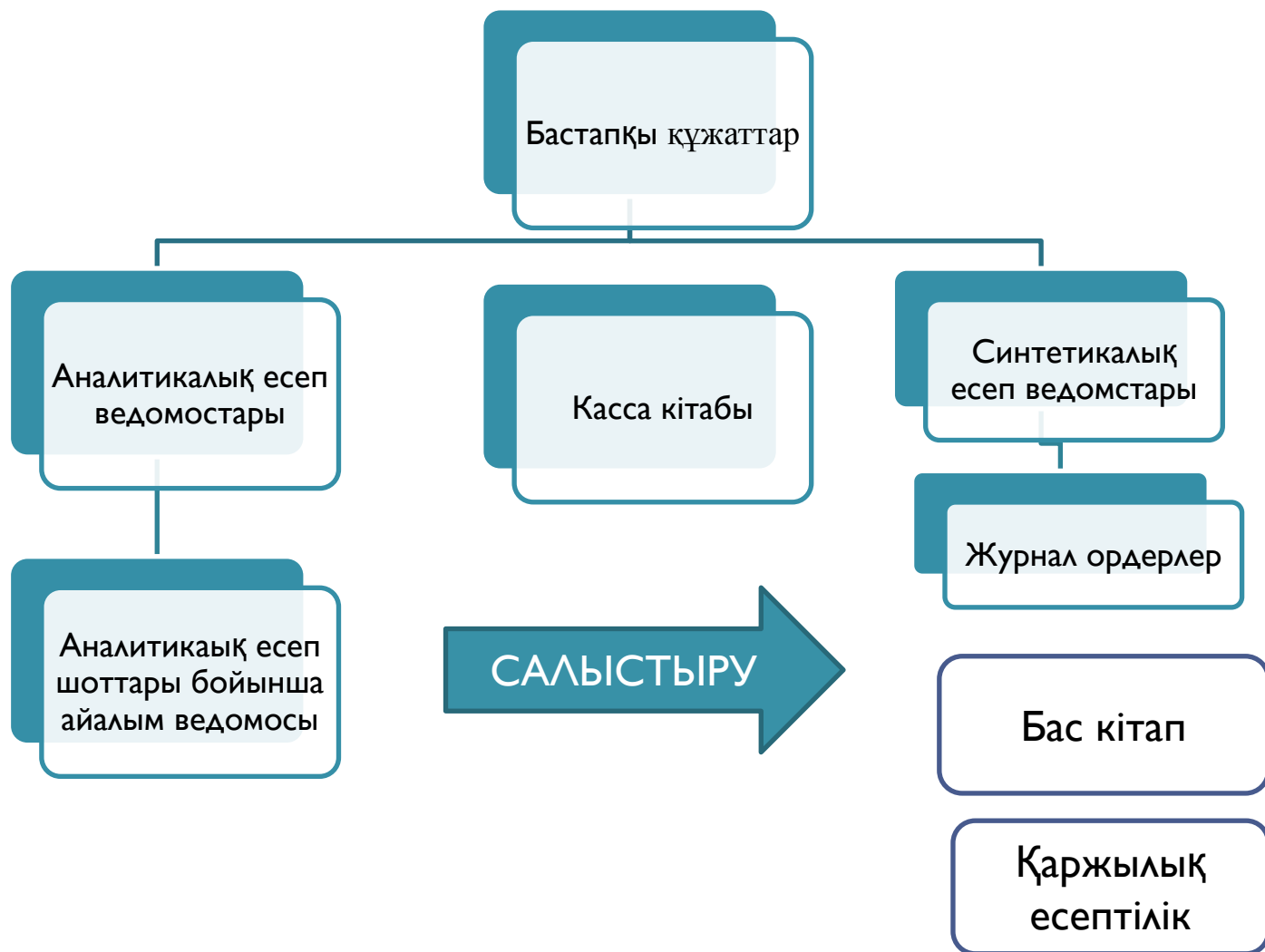
Мемориалдық – ордер нысаны:

- Әрбір шаруашылық операциясына мемориалдық ордер толтырылады;
- Басты мазмұны-шот корреспонденциясы, оның жасалынған мерзімі және соммасы;
- Құрылған мемориалдық ордерлер хронологиялық тәртіппен тіркеу журналына жазылады, реттік номер тағайындалады.
- Шаруашылық операциялары жөніндегі мәліметтер тіркеу журналына жазылғаннан кейін Мемориалдық ордердің ақпараттары Бас кітапқа немесе оны айырбастайтын көп бағаналы ведомосқа жазылады.
- Кемшілігі: оны жүргізуде өте көп мемориалдық лерді құру, бірдей мәліметтерді әр түрлі тіркелімдерге жазу қажет

Журнал ордерлік нысан:

- Ордер деп аталатын арнайы тіркелімдерде жүйеленіп жазылатын бухгалтерлік есеп нысаны.
- Операцияларды тіркеу шахматтық принципке негізделген.
- Бастапқы құжаттардың мәліметтері журнал-ордерлерге тиісті шоттардың кредиті бойынша бір уақытта олармен корреспонденциялаушы шоттардың дебеттік айналымдарын көрсету арқылы жазылады
- Көмекші ведомстарда жазулар керісінше тиісті шоттардың дебеті бойынша бір уақытта олармен корреспонденциялаушы шоттардың кредиттік айналымдарын көрсете отырып орындалады.

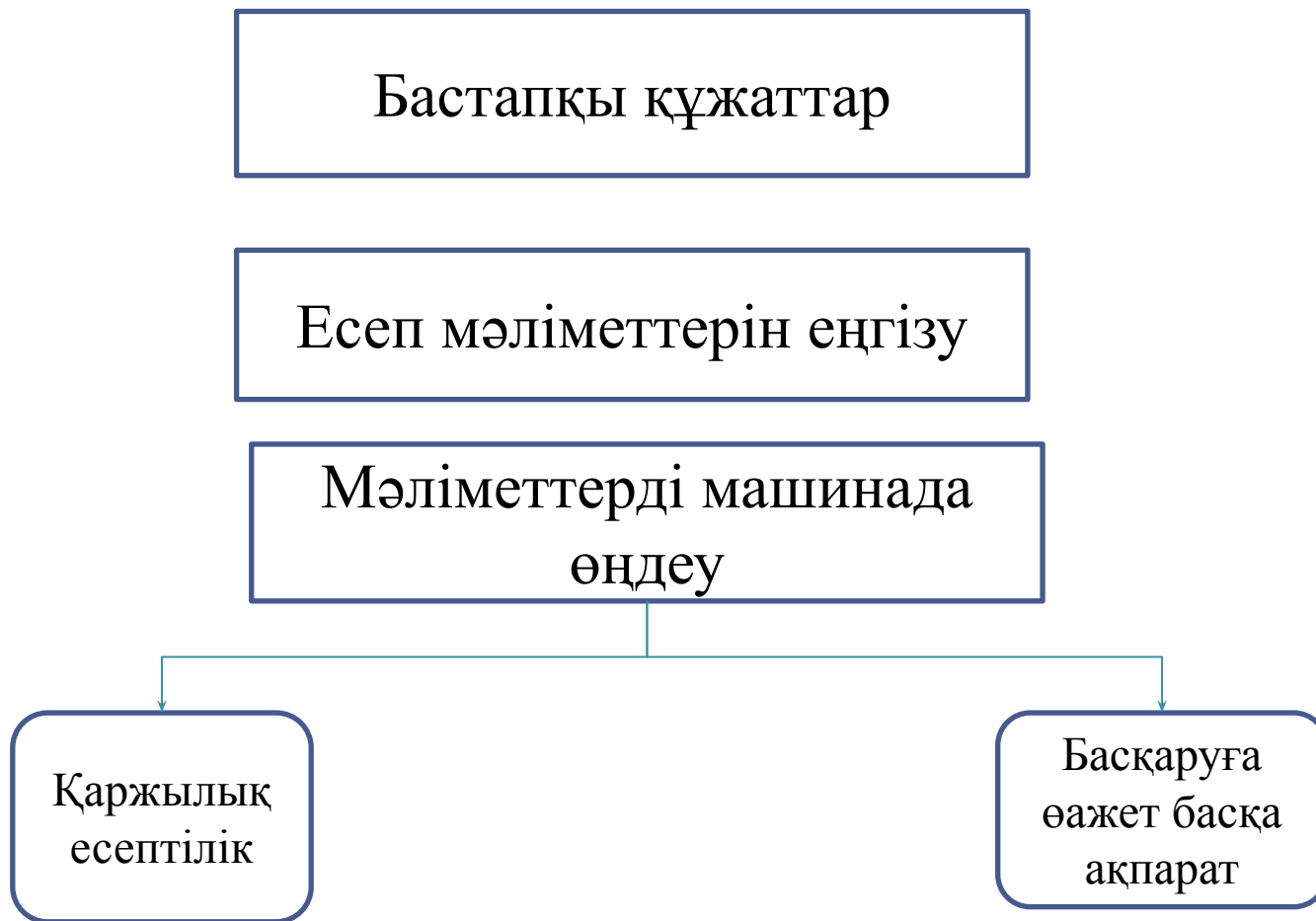
Бухгалтерлік есептің журнал ордерлік нысанының схемасы

Автоматтандырылған нысан

- Бастапқы құжаттардан бастап, бухгалтерлік қорытынды есепке дейін кешендік автоматтандыруды қамтамасыз етеді.
- Есептік ақпарат бастапқы құжаттардан арнайы бағдарламалар бойынша компьютерлерге түсіріледі, содан соң ол ақпарат өңделеді, сақталады, қажеттілігіне байланысты оны компьютер экранына немесе баспаға шығаруға болады.
- Бұл нысанды қолдану есеп мәліметтерінің сапасы мен жеделділігін жоғарылатып, қол еңбегі шығындарын азайтуға жағдай туғызады.

Бухгалтерлік есептің автоматтандырылған нысанның схемасы

Жеңілдетілген нысан:

- Шағын кәсіпкерлік субъектілерінің бухгалтерлік есебін ұйымдастыруда пайдаланылды;
- Шағын кәсіпкерлік субъектілер төмендегі тіркелімдерді пайдалана алады: 1. Шаруашылық операциялары есебінің кітабын; 2. бірнеше ведомостардан тұратын бухгалтерлік есеп тіркелімдерін;

Есеп тіркелімдері дегеніміз:

- Есепке алуға қабылданған бастапқы құжаттардағы ақпаратты қорытға, жүйелеуге және жинақтауға арналған нысандар. Бухгалтерлік есеп тіркелімдерінің деректері топтастырылған түрде қаржылық есептілікке көшіріледі.

Есеп тіркелімдері сыртқы түрі бойынша

Кітаптар

карточкалар

Жеке
парақтар

Машинограммалар

Ақпараттарды электронды есептеу

Операция мазмұны
бойынша

```
graph TD; A[Операция мазмұны бойынша] --> B[синтетикалық]; A --> C[аналитикалық]; B --> D[Синтетикалық есеп мәліметтерін бейнелеу үшін]; C --> E[Аналитикалық есеп көрсеткіштерін бейнелеу үшін];
```

синтетикалық

аналитикалық

Синтетикалық есеп
мәліметтерін
бейнелеу үшін

Аналитикалық
есеп
көрсеткіштерін
бейнелеу үшін

Операцияларды жазу сипаты бойынша

технологиялық

Жүйелестірілген

Құрамдас

қол
жазу
сипаты
бойынша
технологиялық
жүйелестірілген
құрамдас

Құрылымы бойынша

Бір жақты

Екі жақты

Көп
бағаналы

Түзі
сызықты

Шахматты

Құжаттар көрсеткіштерін толтыру барысында кететін қателер

- **Корректуралық әдіс** -қате шоттар корреспонденциясына қатысты болмаған жағдай немесе тез жабылса және есеп жазбалары қорытындыларына әсер етпеген жағдайларда қолданылады. Жаңылыс жазба жазылғаны көріну үшін жіңішке сызықпен сызылады, жанына дұрыс жауабы қойылады. Түзету осы құжатты жасау үшін жауапты адамның колымен расталады.

- **Қызыл сторно әдісі** - түзетпе тәсілі - кері сандар тәсілі. Есеп жазбаларында шот корреспонденциялары қате көрсетілгенде қолданылады. Жаңылыс жазбалар сол шот корреспонденцияларында қайталанады, бірақ қызыл сиямен жазылады. Қорытындыны есептегенде түзетпе жазба есепке алынып, шегеріледі. Осылайша қате жазба жойылады. Содан соң шоттардың дұрыс корреспонденциясымен жаңа өткізгіш желі (проводка) жасалады және кәдімгі сиямен (пастамен) жазылады.

- **Қосымша проводка тәсілі** - есеп регистрлерінде шоттардың дұрыс корреспонденциясы көрсетілсе, бірақ операция сомасы қате жазылып кеткен кезде қолданылады. Бұл жағдайда айырма сомасына сол шоттар корреспонденциясы бойынша қосымша проводка беріледі.

Пайдаланылған әдебиеттер:

- 1. Алибекова Б.А. “ Бухгалтерлік есеп қағидалары: Оқулық” – Астана: “Сарыарқа” Баспасы , 2012. – 264б.
- 2. www.stud.kz
- 3. <http://lib.kstu.kz/>